

Verslag voorjaarsbijeenkomst 2008. Gerard Bergsma

De voorjaarsbijeenkomst van de Vlinderwerkgroep Friesland vond plaats op donderdag 24 april 2008 ('s avonds) in de Fûgelhelling te Ureterp. Aanwezig waren 37 leden.

1. Voorzitter Siep Sinnema opent de bijeenkomst en heet iedereen van harte welkom.

De atlas 'Dagvlinders in Fryslân' is nog steeds voor € 5,00 per stuk te koop bij het bestuur van de Vlinderwerkgroep Friesland. Geef het door aan vrienden en kennissen!!!

Eind vorig jaar zijn een aantal leden van de Vlinderwerkgroep met Hein Boersma in Ghana geweest. De deelnemers zijn een prachtige ervaring rijker.

Van Tjhuis Ingenieurs ontving de Vlinderwerkgroep € 90,00 voor het verstrekken van vlindergegevens ten behoeve van een beleidsproject van de gemeente Heerenveen. Het bestuur zal nadenken over een nuttige besteding van het binnengekomen geld. Wanneer iemand ideeën heeft, laat dit dan a.u.b. weten.

2. Verslag najaarsbijeenkomst.

-Abel Jagersma: correctie aanbrengen op bladzijde 6 bovenaan. Hij heeft vorig jaar 159 soorten macro-nachtvlinders gevangen, waarvan 3 nieuwe soorten.

-Andy Saunders: Correctie pagina 18 van Flinterwille: hij heeft 471 soorten nachtvlinders gevangen.

3. Algemene mededelingen en ingekomen stukken.

De secretaris meldt een tweetal nieuwe boeken. "Ontdek Vlinders & Libellen" is een uitgave van de KNNV in samenwerking met de Vlinderstichting en is verschenen ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Vlinderstichting (ISBN nummer 978-90-8660-015-8). Het tweede boek is getiteld 'Vlinders' en is een uitgave van Tirion Natuur (ISBN nummer 978-90-5210-719-6). Ook dit boek is in samenwerking met de Vlinderstichting uitgebracht, een schitterend fotoboek over vlinders en rupsen; een 'must have' voor de liefhebber.

De ingekomen stukken worden voorgelezen door de secretaris.

4. Ervaringen, mededelingen, inbreng van en door leden.

-Hessel Hoornveld heeft veel exemplaren gezien van *Agriopsis leucophaearia* (kleine voorjaarsspanner).

-Henk Post heeft tot nu toe al veel Citroenvlinders waargenomen.

-Johan de Jong heeft ansichtkaarten bij zich van vogels en vlinders. Liefhebbers kunnen deze kopen. Tevens meldt hij zich per direct aan als lid van de Vlinderwerkgroep.

-Gerrit Tuinstra meldt de waarneming van enkele bijzondere soorten nachtvlinders:

Idaea fuscovenosa (dwergstipspanner) → 14 exemplaren op 8 juli 2007 langs het spoor in Heerenveen zuid onderin een bremstruweel; een zeldzame soort voor Friesland. Andy Saunders had enkele jaren geleden (en ook dit jaar) op deze locatie al een exemplaar van deze soort gevangen. Dit was voor Gerrit aanleiding om ter plekke eens goed te gaan zoeken.

Cnaemidophorus rhododactyla (een vedermotsoort) op 1 juli 2007 → lichtvangst van Hilco Meijer in zijn tuin te Drachten. Het is de vedermot van roos. Niet alleen wilde rozen, maar ook gekweekte. De vangstlocatie is een hele vreemde, omdat deze ver van het normale verspreidingsgebied in Nederland verwijderd ligt (kalkrijke duinen in Holland en in Zuid Limburg en incidenteel op andere plekken). Deze soort is nieuw voor Friesland.

Endothenia oblongana (een bladroller) door Gerrit op 23 augustus 2007 tijdens het lichten gevangen op de Afsluitdijk bij Breezanddijk. Gedetermineerd door Joop Kuchlein. Nieuwe soort voor Friesland.

Monochroa hornigi (fam. Gelechiidae). 2 exemplaren op 11 september 2006 gevangen tijdens lichten in Drachten, nabij een nieuwbouwwijk op een ruderaal terrein. Eveneens nieuw voor Friesland.

Teleiodes waggae (fam. Gelechiidae). Een exemplaar gevangen tijdens lichten op 20 juni 2006 te Olterterp. Nieuwe soort voor Friesland.

-John Boosman heeft al veel Citroenvlinders gezien en ook eitjes van het Oranjetipje.

5. Presentaties over de excursie naar Ghana.

Gerrit Tuinstra: Ter voorbereiding op de reis was hij samen met Siep en Jannie Sinnema naar het Zoölogisch Museum te Amsterdam geweest. Daar hebben ze in de bibliotheek van de Nederlandse Entomologische Vereniging de boeken van Seitz betreffende Afrika gefotografeerd (platen en tekst → circa 770 foto's). Daarna in het museum diverse bakken met Afrikaanse nachtvlinders bekeken; veelal nog niet gedetermineerd materiaal. Gerrit toont enkele foto's van de bakken met Afrikaanse nachtvlinders die ze in het Zoölogisch Museum hebben aangetroffen. Vervolgens vertelt Gerrit over de lichtvangsten van diverse avonden op verschillende locaties in Ghana. Niet echt spectaculaire aantallen nachtvlinders op het laken (mogelijk doordat het al aan de droge kant van het seizoen was), maar toch al met al zo'n 1500 exemplaren gevangen. Het is erg lastig om ze op naam te krijgen, aangezien literatuur schaars, verouderd en vaak onjuist is. De boeken van Seitz zijn ook lang niet toereikend met slechte afbeeldingen en veelal oude benamingen. Het zal nog een hele klus worden om alles op orde en gedetermineerd te krijgen. Gerrit toont plaatjes van diverse soorten gevangen nachtvlinders, waaronder ook aan ons bekende trekvlinders, zoals Doodshoofdvlinder en Windepijlstaart, maar ook de Oleanderpijlstaart.

Hans Bijl (a.d.h.v. powerpointpresentatie van echtgenote Erica Bijl) is met het eerste groepje (Hans + Wiebe Poppe + Hein Boersma) naar Ghana geweest. Daar

hebben ze een drietal gebieden bezocht, te weten Wli + Bobiri Forest + Attewa Hills. Wli ligt in het oosten van Ghana op de grens met Togo. Daar hebben ze veel dagvlindersoorten gezien en gevangen. Te veel om in dit verslag allemaal op te noemen, maar o.a. *Papilio menestheus*, *Junonia terea*, *Danaus chrysippus*, *Kallima rumia* (een bladvlindersoort), *Hypolimnas anthedon*, *Salamis parhassus*, *Euphaedra themis*. De prachtige foto's zeggen genoeg; om van te watertanden. In Bobiri Forest gebruikt Hein zijn bijzondere vlinderval. Om de vlinders de val in te lokken, plaatst hij er gistende bananen, rotte vis, bedorven kippeningewanden etc. in; een garantie voor succes. Ook in dit gebied ziet Hans weer allerlei bijzondere zaken, zoals aasbloemen, een mierenstraat, een wielwebspin en uiteraard ook weer vele prachtige vlindersoorten. In Attewa Range, het derde en laatst bezochte gebied vertelt Hans over paddestoelen, een rugstreepad, een eigenwijze kameleon en natuurlijk over de waargenomen vlinders, zoals *Kallima's* (bladvlinders), *Aterica galene*, *Charaxes cynthia* etc. De gevangen vlinders zijn allemaal in papillotten gedaan en mee naar Nederland genomen. Er zal nog heel wat werk moeten worden verricht (prepareren en determineren). Wiebe Poppe heeft tijdens de reis vele prachtige foto's gemaakt, die in de powerpointpresentatie zijn verwerkt.

6. Pauze.

7. Vervolg presentatie over de excursie naar Ghana.

NB: De vertoning van een tweetal films over vlinders van de Vlinderstichting wordt in verband met de uitloop van de presentaties over Ghana doorgeschoven naar de najaarsvergadering van 2008.

Hein Boersma vertelt, dat ze 310 soorten dagvlinders hebben gevangen. Voorwaar niet slecht. Verder zegt hij te hebben genoten van de soms heftige conversatie tussen Henk en Auke Hunneman tijdens hun vangactiviteiten. Voorafgaande aan de expeditie heeft hij papieren geregeld bij CITES (Convention on International Trade in Endangered Species) om een aantal vlindersoorten in Ghana te mogen vangen. In december 2008 is hij van plan naar Kameroen te gaan. Liefhebbers kunnen mee.

8. Presentatie werkatlas macro-nachtvlinders (Henk & Auke Hunneman).

De titel luidt: Voorlopige atlas van de macro-nachtvlinders in Friesland.

Het is tot stand gekomen met subsidie van de Vlinderstichting en samengesteld door Auke & Henk Hunneman en Gerrit Tuinstra. De inleiding en toelichting in de atlas zegt genoeg. Het streven is uiteraard naar een definitieve atlas. Iedereen kan een exemplaar van de stapel meenemen.

9. Rondvraag.

Gerrit Tuinstra werkt bij Landschapsbeheer Friesland. Daar wordt aan allerlei projecten gewerkt, onder andere aan het project bruine eikepage en sleedoornpage.

Hij vraagt om in de komende jaren eens te letten op deze beide vlindersoorten. Ze zijn te vinden in respectievelijk droog eiken- en sleedoorstruweel in het zuidoosten van Friesland. In verband met deze vlinders stelt hij voor om eens een werkdag op de Schaopedobbe bij Elsloo te organiseren. Dit zou kunnen in december, januari of februari en dan van 9.00 uur tot 15.00 uur. Er zal dan gezorgd worden voor snert. Het bestuur van de Vlinderwerkgroep prikt wel een dag. Op de najaarsvergadering komt dit nog wel aan de orde. Men kan zich dan ook opgeven. Het kan wellicht uitgroeien tot een nieuwe activiteit van de Vlinderwerkgroep Friesland. Een dag in de buitenlucht *arbeidzje* kan heilzaam werken.

Betty Kooistra attendeert iedereen op de nieuwe vlinderkas in de Orchideeënhoeve te Luttelgeest; een bezoek meer dan waard.

10. Sluiting.

Siep Sinnema bedankt Gerrit, Hans en Hein voor de boeiende verhalen en Henk, Auke en Gerrit voor het vele werk aan de voorlopige atlas van de macro-nachtvlinders en wenst daarna allen een goede reis naar huis.

De bossen van Oranjewoud, een eldorado voor plaatstrouwe spanners!? **Henk Hunneman**

Op 24 mei van dit jaar organiseerde vlinderwerkgroep Friesland een excursie naar Oranjewoud. Om 14.00 uur verzamelden zich ongeveer 15 leden voor de middagexcursie op het parkeerterrein bij hotel Tjaarda in Oranjewoud. Vandaar vertrokken we naar een schraal graslandje aan de Marijke Muoiwei even verderop. Dit is vrijwel het enige open terreintje in deze omgeving, want Oranjewoud bestaat vooral uit boscomplexen en buitenplaatsen/landgoederen. Het aanwezige voorjaarszonnetje deed verwoede pogingen om ons warm te krijgen voor het nieuwe vlinderseizoen. De deelnemers begonnen dan ook enthousiast aan de excursie en dat leverde gelijk een aantal interessante vondsten op. Op het genoemde graslandje werden bijvoorbeeld de gestreepte bremspanner (*Perconia strigillaria*) en een rups van de bruine metaalvlinder (*Rhagades pruni*; Figuur 1) aangetroffen. Ook werden in de buurt van het veldje een aantal dagvlinders gezien, waaronder de citroenvlinder (*Gonepteryx rhamni*), de voorjaarsvorm van het landkaartje (*Araschnia levana* f. *levana*), het klein geaderd witje (*Pieris napi*) en het bont zandoogje (*Pararge aegeria*). Andere leuke waarnemingen betroffen twee langsprietmotten, namelijk *Nemophora degeerella* en *Adela reaumurella*. Uiteindelijk bleef het lijstje van waargenomen soorten 's middags steken op 35, waarvan 28 grotere nachtvlinders (maar liefst 11 vondsten van rupsen) en 7 kleine vlinders. Geen slecht resultaat aan het begin van het seizoen! Een aantal deelnemers keerden vervolgens met een voldaan gevoel huiswaarts, terwijl anderen